

פרשת בלק

וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם ויבואו אל בלעם / כח הדיבור נובע ממעלת האדם עצמו (כב, ז)

כתוב ברש"י: וקסמים בידם - קסם זה נטלו בידם זקני מדין, אמרו: אם יבא עמנו בפעם הזאת יש בו ממש, ואם ידחנו אין בו תועלת, לפיכך כשאמר להם לינו פה הלילה, אמרו אין בו תקוה, הניחוהו והלכו להם, שנאמר: 'וישבו שרי מואב עם בלעם', אבל זקני מדין הלכו להם.

זקני מדין התיאשו מבלעם, אמרו "אין בו תקוה", והלכו להם. זקני מואב, לעומת זאת, נשארו עם בלעם, כפי שנאמר "וישבו שרי מואב עם בלעם", ולא הוזכרו כאן 'שרי מדין'. מדוע? מה היתה הסיבה להבדל בתגובותיהם של המואבים והמדינים?

באר ה"כרם צבי": משה רבנו שהה בעבר במדין. באו אפוא המואבים לשאול את המדינים מה טיבו. אמרו אנשי מדין: "אין כחו אלא בפיו". כיון שכך, החליטו המואבים להביא את בלעם שיקלל, כי אמרו - פה מול פה. אך המואבים לא הבינו יסוד אחד, שהמדינים כן ידעוהו - אמנם אין כחו אלא בפיו, אבל לא משום פיו אלא משום ענותנותו.

כאשר באו אנשי מדין אל בלעם, הם עשו לעצמם מעין סימן: "אם יבוא עמנו בפעם הזאת - יש בו ממש, ואם ידחנו - אין בו תועלת". ומה היתה משמעות סימן זה? -

אם יבוא עכשו בלעם ויקלל - זה בסדר גמור, אך אם הוא יאמר 'אין אני יכול לבוא עם שליחים פחותי חשיבות כמוכם, תשלחו בכירים בדרג שרי חוץ, לפחות' - הרי זה סימן שבעל גאוה הוא. ואם בעל גאוה הוא - לא תהיה בו תועלת, כי לא יוכל לפעול דבר מול משה רבנו, שעניו גדול הוא.

לכן אמרו אנשי מדין: "אם יבוא עמנו בפעם הזאת, יש בו ממש", בפעם הזאת דוקא, כשאנחנו נמצאים כאן, ולא קצינים גבוהים ושרי חוץ. אם לא יבוא אתנו, מחמת גאותו - לא תוכל להיות ממנו תועלת.

לפי זה ניתן לראות רמז, באתון שפתחה לפתע את פיה ודברה כאדם. המואבים לא הבינו שהענין תלוי בענוה, הם חשבו שכחו של משה רבנו נעוץ ביכולת הדבור המעולה שלו, ברטוריקה, הוא נואם בחסד עליון... הלכו אפוא להביא עוד נואם בחסד עליון, את בלעם.

אמר הקב"ה - אם כבר בלעם, אביא לכם נואם נוסף בחסד עליון, את האתון...

כלום חושבים אתם, שהכח האמתי - מקורו בפה, ביכולת לנאום יפה?! הכח נובע ממעלתו של האדם המדבר.